

Betänkandet Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43)

Solna tingsrätt har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på betänkandet.

Angående avsnitt 5, Distansbrotten

I avsnitt 5 har utredningen lämnat förslag om att straffansvaret för sexualbrott enligt 6 kap. 1 – 6 §§ brottsbalken även ska omfatta ”den som i annat fall genom olaga tvång eller annars på ett otillbörligt sätt förmår en person som inte deltar frivilligt eller som är under 15 år att företa eller tåla en sådan sexuell handling som avses i respektive straffbestämmelse”.

Bestämmelserna i 1 – 6 §§ brottsbalken rör de mest allvarliga sexualbrotten. Redan i dag faller flera olika typer av ageranden under bestämmelsernas tillämpningsområde. Precis som utredningen påpekat, skulle bestämmelsernas tillämpningsområde utvidgas ytterligare vid ett genomförande av utredningens förslag. Ett införande av den föreslagna lydelsen skulle till exempel medföra att en gärningsperson som med våld tvingat en målsägande till samlag lagförs enligt samma bestämmelse som en gärningsperson som genom olaga tvång, eller annars på ett otillbörligt sätt, förmått en person som inte deltagit frivilligt att i enrum utföra en med samlag jämförlig handling på sig själv. Enligt utredningens förslag ska i det senare fallet för brottets fullbordan inte krävas att gärningspersonen till exempel får del av dokumentation över den sexuella handlingen, utan brottet ska anses fullbordat i och med att målsäganden påbörjat den sexuella handlingen.

Utredningen anser att graden av kränkning alltså bör avgöra frågan om rubricering för brottet. Tingsrätten ifrågasätter dock om graden av kränkning verkligen är densamma vid så vitt skilda handlingar som i ovan nämnda exempel. En sådan tillämpning skulle därtill få särskilda konsekvenser om straffminimum för till exempel våldtäkt höjs från två till tre års fängelse.

Utredningen har i och för sig ansett att gärningspersonens fysiska och samtida närvaro inte ska sakna betydelse i det enskilda fallet. Utredningen har också ansett att den omständigheten att gärningspersonen sedan kan ta del av dokumentation inte ska krävas för brottets fullbordan, men väl kunna beaktas vid bedömningen av den enskilda gärningens allvar. Likväl ska gärningspersonens fysiska och samtida närvaro inte vara avgörande. Därtill ska praxis angående vilka handlingar som är jämförliga med samlag alltså tillämpas.

Den forskning som finns på området visar att graden av kränkning *kan* vara lika omfattande om offret förmåtts utföra handlingar på sig själv som att gärningspersonen utfört handlingarna direkt på offret. De olika exemplen ovan kan givetvis bedömas ha olika straffvärden, även om de rubriceras på samma sätt. Tingsrätten anser dock att en eventuellt förändrad lagstiftning måste tillåta att de två ovan nämnda exemplen kan rubriceras olika, utifrån en bedömning av kränkningens allvar i det enskilda fallet.

Angående avsnitt 8, Översyn av straffskalorna i 6 kap. brottbalken

När det gäller förslaget till ändring av straffskalan för köp av sexuell tjänst, instämmer tingsrätten i utredningens förslag om att Brås redovisning bör inväntas innan eventuella ändringar genomförs.

När det gäller kommitténs översyn av övriga straffskalor, ansluter sig tingsrätten i huvudsak till de synpunkter som framförts av ledamöterna i det särskilda yttrandet (s. 509 ff.). Tingsrätten delar dock inte ledamöternas uppfattning om att en höjning av minimistraffet för våldtäkt skulle medföra ett större utrymme och en ökad risk för att gärningar kan komma att rubriceras som oaktsam våldtäkt i stället för våldtäkt.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Lena Egelin, chefsrådmannen Björn Skånsberg och rådmannen Margareta Molin Stenberg. Föredragande har varit tingsfiskalen Frida Bogenkrans.

Lena Egelin

Frida Bogenkrans